

ตอนที่ 5

ภูมิศาสตร์การเมืองประเทศไทย

บทนำ :

คำบรรยายภูมิศาสตร์การเมือง ตั้งแต่ตอนที่ 1 ถึงตอนที่ 4 เป็นเนื้อหาสาระทั้งในระดับจุลภาคจนถึงระดับมหภาค ซึ่งเกี่ยวกับภูมิศาสตร์การเมืองทั้งในด้านทฤษฎี พฤติกรรมของมนุษย์ กระบวนการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อมทางสังคม เป็นต้น ในคำบรรยายนั้น เป็นลักษณะปูพื้นฐานความรู้และเพิ่มความลุ่มลึกในเนื้อหาสาระของวิชาของแต่ละบทเรียน

สำหรับตอนที่ 5 นี้ เป็นภูมิศาสตร์การเมืองในระดับจุลภาคระดับหนึ่ง คือ ระดับประเทศ เนื้อหาสาระของคำบรรยายประกอบด้วย 3 บท กล่าวคือในบทที่ 14 กล่าวถึง " ภูมิศาสตร์ประเทศไทย " บทที่ 15 กล่าวถึง " การปกครองประเทศไทย " ในบทนี้กล่าวถึง การบริหารราชการแผ่นดินแห่งราชอาณาจักรไทย และบทที่ 16 กล่าวถึง " ภูมิศาสตร์การเมืองตั้ง " ในบทนี้เสนอให้เห็นพฤติกรรมทางการเมืองของชาวกรุงเทพฯ เมื่อนักศึกษาและผู้สนใจได้อ่านและศึกษาบทเรียนตอนที่ 5 นี้โดยตลอด ย่อมเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านภูมิศาสตร์การเมืองในระดับสูงได้

ภูมิศาสตร์การเมืองประเทศไทย

ประเทศไทยตั้งอยู่กึ่งกลางของดินแดนภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือภาคพื้นเอเชียอาคเนย์ (Continental Southeast Asia) ล้อมรอบไปด้วยประเทศเพื่อนบ้านอันมีเมียนมาร์ ลาว เขมร และมาเลเซีย เดิมดินแดนแถบนี้ชาวยุโรปรู้จักในนามของคาบสมุทรอินโดจีน (Indo-China Peninsula) เพราะตั้งอยู่ระหว่างชาติที่ยิ่งใหญ่ 2 ชาติ คือ อินเดีย และจีน ดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นที่รู้จักทั่วไปในหมู่ชาวตะวันตกและชาวโลกเพราะเป็นบ่อเกิดสงครามหลายครั้ง เป็นแหล่งที่ชนชาติที่สำคัอยู่ที่ชาวตะวันตกในสมัยจักรวรรดินิยม มุ่งเข้าครอบครองตั้งดวงพลประโยชน์จากเจ้าของถิ่นเดิม เพราะที่ชนชาติที่สำคัญและอุดม ได้แก่ เครื่องเทศ แร่ดีบุก ชางพารา ข้าว และไม้สัก เป็นทั้งแหล่งวัตถุดิบและตลาดการค้าใหญ่ มีพื้นที่ไม่กว้างนัก แต่แบ่งย่อยเป็นประเทศต่างๆ มากมาย ประชากรมีน้อย จึงเป็นแหล่งระบอบคนดินประเทศจากประเทศที่มีพลเมืองล้นโดยเฉพาะชาวจีน และชาวอินเดียได้อพยพเข้ามาทำมาหากินมากที่สุดแห่งหนึ่ง นอกจากนี้เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังเป็นที่ยึดของระบบการปกครองหลายอย่าง โดยเฉพาะเป็นแหล่งทำสงครามเย็น (Cold War) ระหว่างลัทธิเสรีประชาธิปไตย และลัทธิสังคมนิยมแบบคอมมิวนิสต์ มีลักษณะหลายอย่างเป็นดินแดนทางผ่านเหมือน Middle East ซึ่งเชื่อมทวีปเอเชีย แอฟริกาและยุโรป จึงรับอิทธิพลทางด้านขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา และภาษา มาจากชาติใหญ่ที่มีอิทธิพลสองชาติไว้ คือ อินเดีย และจีน ในสมัยโบราณไว้มากเช่นเดียวกัน และหลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา ก็ได้รับอิทธิพลจากอารยธรรมตะวันตกไว้มาก

ประวัติความเป็นมาของคำว่าประเทศไทย

ประเทศไทยครั้งหนึ่งเคยมีชื่อว่าประเทศสยามในภาษาไทย หรือไซนอม (Siam) ในภาษาอังกฤษ แม้ว่าในปัจจุบันชาวต่างประเทศจำนวนไม่น้อยก็ยังคงรู้จักประเทศไทยในชื่อของ SIAH อยู่ตามหลักฐานที่ปรากฏ Sir James Lancaster ชาวอังกฤษได้เรียกประเทศไทยว่า ประเทศสยามเป็นครั้งแรก เมื่อคราวแล่นเรือมาซึ่งภาคตะวันออกเฉียงไกล (Far East) ใน พ.ศ. 2133 (ตรงกับสมัยสมเด็จพระนเรศวร มหาราช) และได้แล่นเรือมาทางตะวันตกของไทย ตั้งแต่นั้นมาฝรั่งชาวยุโรปนิยมเรียกประเทศไทยว่า ประเทศสยาม อาทิเมื่อเมอร์ลีเออร์ เดอลาลูแบร์ (Monsieur de la Loubère) ซึ่งเป็นทูตฝรั่งเศส เข้ามาเจริญทางพระราชไมตรีตอนปลายแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์ได้แต่ง "พรรณนาราชอาณาจักรสยาม" ซึ่งได้จัดพิมพ์ขึ้น ณ กรุงปารีสเมื่อ พ.ศ. 2234 ก็ได้เรียกประเทศไทยว่า Siam ส่วนคนไทยนิยมเรียกชื่อประเทศตามชื่อราชธานี ฉะนั้นจึงเรียกบ้านเมืองของเราว่ากรุงสุโขทัย หรืออาณาจักรสุโขทัย กรุงศรีอยุธยาหรืออาณาจักร

ศรัทธา รัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้โปรดฯ ให้เรียกชื่อประเทศว่าประเทศสยามเป็นครั้งแรก ควรสังเกตว่าเมื่อโปรดเกล้าฯ ให้ลงนามในหนังสือสัญญาทางพระราชไมตรีกับอังกฤษเมื่อ 18 เมษายน 2398 ยังใช้ชื่อประเทศไทย แต่ในการให้สัตยาบันหนังสือสัญญาทางพระราชไมตรีกับนี้ เมื่อ 5 เมษายน 2399 ใช้ชื่อประเทศสยามเป็นทางการ

ขนาดเนื้อที่และประชากรของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ภูมิภาคประเทศ	พื้นที่ตารางกิโลเมตร	ประชากร (พ.ศ. 2535)	เมืองหลวง
ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	4,683,490	446,900,000	-----
ไทย	513,115	56,300,000	กรุงเทพมหานคร
เวียดนาม	676,552	42,500,000	ฮานอย
ลาว	236,708	4,400,000	เวียงจันทน์
กัมพูชา	181,022	9,100,000	พนมเปญ
มาเลเซีย	329,723	18,700,000	กัวลาลัมเปอร์
ฟิลิปปินส์	299,899	63,700,000	เกซอนซิตี
อินโดนีเซีย	1,491,448	184,500,000	จาการ์ตา
สิงคโปร์	585	2,800,000	สิงคโปร์ (ซิตี)
เวียดนาม	377,886	69,200,000	ฮานอย
บรูไน	5,765	300,000	บันดาร์เซอรีเบกวัน

ที่มา: ดัดแปลงมาจาก Wheeler and Kostbade, (1993) Essentials of World Regional Geography, Table 1 2 . 1

จนถึงสมัยจอมพลแปลก พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีแห่งประเทศไทยได้พิจารณาเปลี่ยนชื่อประเทศสยามเป็นประเทศไทย จึงออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยรัฐนิยมใช้ชื่อประเทศประชาชน และสัญชาติ เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2482 ดังนี้

"โดยมีชื่อของประเทศนี้มีเรียกกันเป็นสองอย่างคือ ไทย และสยาม แต่ประชาชนนิยมเรียกว่าไทย รัฐบาลเห็นสมควรถือเป็นรัฐนิยม ใช้ชื่อประเทศให้ต้องตามชื่อเชื้อชาติ และความนิยมของประชาชนชาวไทย ดังต่อไปนี้

ก. ในภาษาไทย

ชื่อประเทศ ประชาชน และสัญชาติ ให้ใช้ว่า "ไทย"

ข. ในภาษาอังกฤษ

1. ชื่อประเทศ ให้ใช้ว่า Thailand

2. ชื่อประชาชน และสัญชาติให้ใช้ว่า Thai.

ในตอนปลาย พ.ศ. 2488 หลังสงครามโลกครั้งที่สอง รัฐบาลซึ่งบริหารราชการในเวลานั้น ประกาศเรียกชื่อประเทศไทยเป็นภาษาอังกฤษว่า Siam อีกครั้งหนึ่ง ด้วยเหตุผลทางการเมือง ครั้นถึงวันที่ 11 พฤษภาคม 2492 ได้มีประกาศของสำนักนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่งให้เรียกชื่อประเทศไทยเป็นภาษาอังกฤษว่า Thailand ตามเดิม และก็ได้ใช้ชื่อนี้ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา